

De Twentse duurzaamheidsagenda

1. Inleiding

Duurzaamheid is een breed begrip. In het afgelopen half jaar is in samenwerking met de 14 Twentse gemeenten, ondernemers, de provincie Overijssel, waterschap Regge en Dinkel en de onderzoeks- en onderwijsinstellingen een focus aangebracht waar wij ons gezamenlijk mee bezig gaan houden op regionale schaal. Dit betekent natuurlijk niet dat andere duurzaamheidsinitiatieven niet meer ontplooid kunnen worden, maar in deze agenda sluiten we aan op waar Regio Twente als organisatie (hiermee worden ook de 14 gemeenten in Twente bedoeld) en als gebied al goed in is. En we sluiten aan bij bestaande initiatieven en het provinciale, landelijke en Europese beleid. Hiermee optimaliseren we de slagingskans van deze agenda.

Het doel van deze agenda is focus aan te brengen in de kansrijke en verbindende initiatieven in Twente, zodat door overheden, ondernemers, onderzoeks- en onderwijsinstellingen, gezamenlijk en gericht wordt opgetrokken bij het realiseren van een duurzame samenleving.

Door deze agenda kan meer massa worden gemaakt richting de provincie, het Rijk en de Europese Unie. Dit kan voordeel opleveren wat betreft subsidies. Ook kan knellende regelgeving worden besproken. Met de duurzaamheidsagenda kan Twente zich tevens profileren als duurzame regio. In de Agenda van Twente wordt Twente benoemd als een innovatieve toptechnologische regio. De duurzaamheidsagenda sluit hier bij aan en kan aan dit beeld een positieve bijdrage leveren. Bijvoorbeeld door een proeftuin te zijn voor Smart Grids.

Zoals in het bijgevoegde schema staat weergegeven is Smart Grids het icoonproject van de Twentse duurzaamheidsagenda. Dit zijn intelligente energienetten die vraag en aanbod van energie in een wijk of zelfs stad op elkaar afstemmen. Hiermee maken ze dit gebied door middel van alternatieve energiebronnen zelfvoorzienend en vermindert het risico op uitval. Er is gekozen voor Smart Grids omdat deze ontwikkeling innovatief, economisch rendabel en milieubesparend is, kortom het is een project dat zeer goed past in een duurzaam Twente en ook in alle andere (toekomstige) ontwikkelingen. Daaronder staan de drie pijlers benoemd waar we ons op een regionale (Twentse) schaal op richten. Deze pijlers, bouw, energie en mobiliteit, hangen onderling nauw samen en ook met het icoonproject Smart Grids.

Daarnaast is de keuze voor deze pijlers natuurlijk gebaseerd op de ronde langs alle portefeuillehoudersoverleggen en ambtelijke overleggen binnen Regio Twente. De aangedragen initiatieven en punten zijn zo veel mogelijk ingepast in deze agenda.

In februari 2011 is de taken- en ambitieschouw bekrachtigd in de regioraad. In deze schouw hebben de gemeenten aangegeven de ambities Economische ontwikkeling, Mobiliteit en Duurzaamheid als belangrijkste te zien. In deze duurzaamheidsagenda is gekozen om deze ambities te bundelen. Ook de algemene ontwikkelingen op provinciale, landelijke en Europese schaal laten zien dat deze thema's in de belangstelling staan.

Natuurlijk is in acht genomen wat Regio Twente samen met haar nauw betrokken partners zou kunnen betekenen.

2. Icoonproject en de pijlers

Waarom is er gekozen voor deze drie pijlers?

Bouw

Uit de Energievisie Twente van Twence blijkt dat huishoudens veruit de grootste energieverbruikers zijn in Twente en op een goede tweede plek staat transport. Dit zijn dus twee terreinen waarin veel te winnen is. Ook hebben de portefeuillehouders milieu in hun accountgesprekken aangegeven dat het verduurzamen van de bestaande woningvoorraad een belangrijk thema is. Een Smart Grid kan een belangrijke voorwaarde zijn om het energieverbruik van de huishoudens in grote mate te doen afnemen.

Mobiliteit

Mobiliteit is een thema waar Regio Twente ook een wettelijke taak heeft. Er gebeurt al veel op het gebied van mobiliteit en er zijn ontwikkelingen gaande waarbij de duurzaamheid een belangrijk thema is, bijvoorbeeld de fietssnelweg en het elektrisch rijden.

Energie

De pijler energie is een pijler die eigenlijk de andere pijlers doorkruist. Met de belangrijke partner Twence waar alle gemeenten in Twente aandeelhouder van zijn hebben we veel kansen om op zoek te gaan naar alternatieve energiebronnen of het energieverbruik te verminderen. Deze kunnen ingezet worden om het gebruik van fossiele energie in woningen, straten, wijken en in de transport te verminderen. Ook is het voor een Smart Grid een voorwaarde om een net zelfvoorzienend te laten zijn op basis van alternatieve energiebronnen zoals zon en biogas.

2.1 Icoonproject: Smart Grids

Een Smart Grid wordt in het Nederlands vertaald als een Intelligent Net. Een intelligent net is een energiedistributiesysteem waar door ICT toepassingen meer kennis aanwezig is over de stromen op het net. De vraag- en aanbodkant kunnen zo beter op elkaar worden afgestemd en voor de consument biedt het de kans om energie op de goedkoopste momenten in te kopen. Bijvoorbeeld door de wasmachine en droger te laten draaien wanneer er veel energie beschikbaar is en de prijs dus laag is. Deze schommelingen in het net zullen in de toekomst groter worden door decentrale opwekking van energie uit hernieuwbare bronnen. Deze bronnen leveren vaak geen continue hoeveelheid energie. Voorbeeld zijn zonnecellen, die 's nachts geen energie opwekken. In plaats van het huidige systeem waarbij het aanbod van energie aangepast wordt op de vraag, zal de vraag in de toekomst het aanbod moeten volgen. De algemene verwachting is dat op den duur alle energienetten (dus naast elektriciteit ook gas- en warmtenetten) een intelligent karakter krijgen.

Hoofddoelstelling: Het doel van Smart Grids is tweeledig. Aan de ene kant zullen Smart Grids leiden tot betere kansen voor elektrisch rijden en initiatieven voor decentrale duurzame energieopwekking, en daarmee ook de Twentse economie stimuleren. Aan de andere kant vergroten Smart Grids de leverzekerheid op het net en zorgen zij ervoor dat de burger en het bedrijfsleven in de toekomst energie tegen een zo laag mogelijk tarief kan betrekken.

Wat is het voordeel van een intelligent net?

- Kans om zuiniger met energie om te gaan door inzicht in energiestromen;
- Intelligent net is voorwaarde voor efficiënte decentrale energieopwekking. (oa terugleveren aan het net);
- Wanneer elektrische auto's willen doordringen op de markt, is het van belang een intelligent net te hebben om deze goedkoop op te kunnen laden. Dit maakt deze technologie sneller concurrerend;
- Door voorop te lopen met intelligente netten wordt een kennisvoorsprong behaald, die economisch benut kan worden;
- Twente wordt aantrekkelijk voor bedrijven rond hernieuwbare energie om zich te vestigen;
- Stabieler net, minder kans op uitval (geen kans op herhaling stroomuitval Haaksbergen).

Waarom regionaal als icoonproject?

- Verbinding beleidsterreinen. Door organisatiegraad zijn partners snel bij elkaar te brengen, wat kan leiden tot snelle ketenvorming;
- Aanwezige kennis en kunde (Saxion, UT, bedrijfsleven). Bijvoorbeeld door samen te werken met SETS. Smart Energy Technologies and Systems (SETS) is een expertisecentrum voor Smart Grids op lokaal (huis, wijk, stad) niveau met als doel het opzetten van een 'geïntegreerde lokale energiehuishouding'. Het kan daardoor een bijdrage leveren aan energievraagstukken rondom de gebouwde omgeving en duurzame mobiliteit. Naast de Universiteit Twente en Saxion Hogescholen (de initiatiefnemers) participeren hierin diverse partners uit het bedrijfsleven;
- Onderscheidend vermogen voor de regio; mogelijkheden voor economische groei;
- Aanleg van intelligent net is gemeentegrensoverschrijdend en vergt afstemming die via Regio Twente zou kunnen lopen;
- Mogelijkheid subsidieaanvragen in regionaal verband. Lobby bij de provincie, bij het Rijk en bij de Europese Unie;

- Kansen om intelligent elektriciteitsnet te combineren met andere energienetten (warmtenetten, gasnetten).

Het onderwerp Smart Grids wordt soms nog gezien als iets wat ver in de toekomst nog ontwikkeld gaat worden, maar de eerste stappen zijn al in Twente gezet.

Enexis heeft als eerste netbeheerder in Nederland een volledig geautomatiseerd deelnet als standaard in gebruik genomen, het betreft het deelnet Enschede-Vlierstraat. Dit deelnet is op afstand vanuit het bedrijfsvoeringscentrum in Zwolle bedienbaar en observeerbaar. Stroomstoringen in dit deelgebied worden hierdoor aanzienlijk korter. Daarnaast zorgt dit ervoor dat de netbeheerder het MS-net (middenspanningsnet) proactiever en efficiënter kan managen.

Samen met SETS zullen er hoofddoelstellingen en hierbij passende indicatoren voor de Twentse duurzaamheidsagenda worden benoemd.

2.2 Mobiliteit

Hoofddoelstelling: *Het verminderen van de impact van verplaatsingsgedrag op de leefomgeving door slimme oplossingen, zonder dat dit de mobiliteit van mensen belemmert.*

Duurzame mobiliteit gaat in op drie aspecten:

- De geboden mogelijkheid tot verplaatsing van goederen, mensen en kennis.
- de wijze waarop dit verplaatsingsgedrag ingrijpt in de omgeving;
- verantwoord beslag leggen op de beschikbare natuurlijke voorraden.

Daarbij wordt ingezet op zowel een vermindering van de totale belasting op de leefomgeving (het aantal verplaatsingen, totale geluids- en milieubelasting) als het verminderen van de piekbelasting in tijd (minder verkeer in de spits) en ruimte (spreiding over het netwerk).

Duurzame mobiliteitsoplossingen

Duurzame mobiliteitsoplossingen zijn oplossingen die bijdragen aan het verminderen van de impact van mobiliteit op de omgeving en oplossingen die het gebruik van beschikbare natuurlijke voorraden verminderen.

Doelstelling: ten volle benutten van innovatieve mobiliteitsoplossingen die de belasting van verplaatsingsgedrag verminderen.

Voorbeeldprojecten

- Stedelijke distributie; ontwikkeling van een kostendragend systeem van distributie van goederen aan de binnenstad op milieuvriendelijke (stille en zuinige) wijze). Momenteel wordt er een pilot opgestart;
- Verdieping Twentekanaal; verbeteren van de mogelijkheden van het vervoer over water, waarbij de impact op de omgeving van goederenvervoer vermindert en bovendien een energiezuinigere vervoerswijze wordt gestimuleerd;
- Ruimte voor de Fiets + weesfietsenaanpak; uitbreiding van het aantal stallingsplaatsen in stationsomgevingen voor een toekomstvaste capaciteit en zuinig ruimtegebruik door een adequate weesfietsenaanpak. Daarmee wordt een energiezuinige vervoerswijze (combinatie fiets-openbaar vervoer) en zorgvuldig ruimtegebruik bewerkstelligd. Project zit momenteel in de initiatieffase;
- Fietssnelweg F35; realisatie van een hoogwaardige fietsverbinding tussen de belangrijkste woon- en werkgebieden van Twente, waarbij een energiezuinige en hinderarme vervoerswijze wordt gestimuleerd.
- A1 zone projecten: (1) Logistieke draaischijf en (2) onderzoek duurzame kansen A1 zone
- Spits afvlakking in het OV: door verschuiving van de lestijden van scholieren/studenten en door het aanbieden van dalkorting
- Doorontwikkeling van Sabimos (een systeem waarmee aan de hand van satellietnavigatie de positie van de bussen continue kan worden gevolgd) om het OV-netwerk zo efficiënt mogelijk te laten werken en aantrekkelijker te maken voor de reiziger als vervoerskeuze.

Sturen op bewustzijn

Doelstelling: het stimuleren van bewuste keuzes van werknemers en werkgevers in verplaatsingsgedrag, met inachtneming van de effecten van mobiliteit op de omgeving.

Verantwoord beslag op de beschikbare voorraden leggen betekent ook sturen op bewustzijn van burgers in hun verplaatsingen. Zijn er vervoersmogelijkheden voor een gewenste reis die zo weinig mogelijk belastend zijn voor mens en omgeving? Daarbij proberen we zo veel mogelijk aan te sluiten bij de eigen motivatie van de gebruiker.

Voorbeeldprojecten

- Implementatie Slim Werken Slim Reizen bij bedrijven; via bedrijven het stimuleren van het verminderen van autokilometers voor woon-werk en zakelijk verkeer. Door beter inzicht te verkrijgen in de motivatie en situatie van de bedrijven in Twente kan in een advies en oplossing op maat worden voorzien. Binnen het project worden deelprojecten uitgevoerd als stimuleren videoconferencing, promotie elektrische fiets en de uitrol van de Fietsrouteplanner Twente;

Elektrisch rijden

Doelstelling: een toekomstbestendige infrastructuur realiseren die het gebruik van elektrisch vervoer bevordert.

Ook het stimuleren van elektrisch rijden behoort tot de doelstellingen van deze pijler. Elektrisch rijden kan, mits elektriciteit op een milieuvriendelijke wijze wordt opgewekt, de belasting op het milieu sterk verminderen t.o.v. de huidige energiebronnen. Geluid speelt daarbij ook een belangrijke rol.

Minister Verhagen heeft in juni van dit jaar gezegd in het kader van het versnellen van de uitrol van elektrische auto's : "Zodat we tussen nu en 2025 het aantal elektrische auto's kunnen verduizendvoudigen! Aan het eind van deze kabinetsperiode moeten er al 15 tot 20 duizend elektrische auto's kunnen rijden in Nederland." Autofabrieken schatten dat in 2020 zo'n tien procent van het wagenpark elektrisch is.

Deze stimulans op elektrisch rijden vraagt om aandacht voor de beschikbare infrastructuur. Goede beschikbaarheid van laadpunten, zowel thuis als onderweg, en slimme energievoorziening daarvan is een uitdaging voor de nabije toekomst. Dus bijvoorbeeld een Smart Grid waar het geen probleem is om de auto snel en gelijktijdig met de burens op te laden.

2.3 Energie

Hoofddoelstelling:

Er zijn twee doelstellingen te onderscheiden:

- *het verminderen van het energieverbruik binnen de geografische grenzen van de regio*
- *verduurzamen van het energieverbruik*

Energievisie / inventarisatie

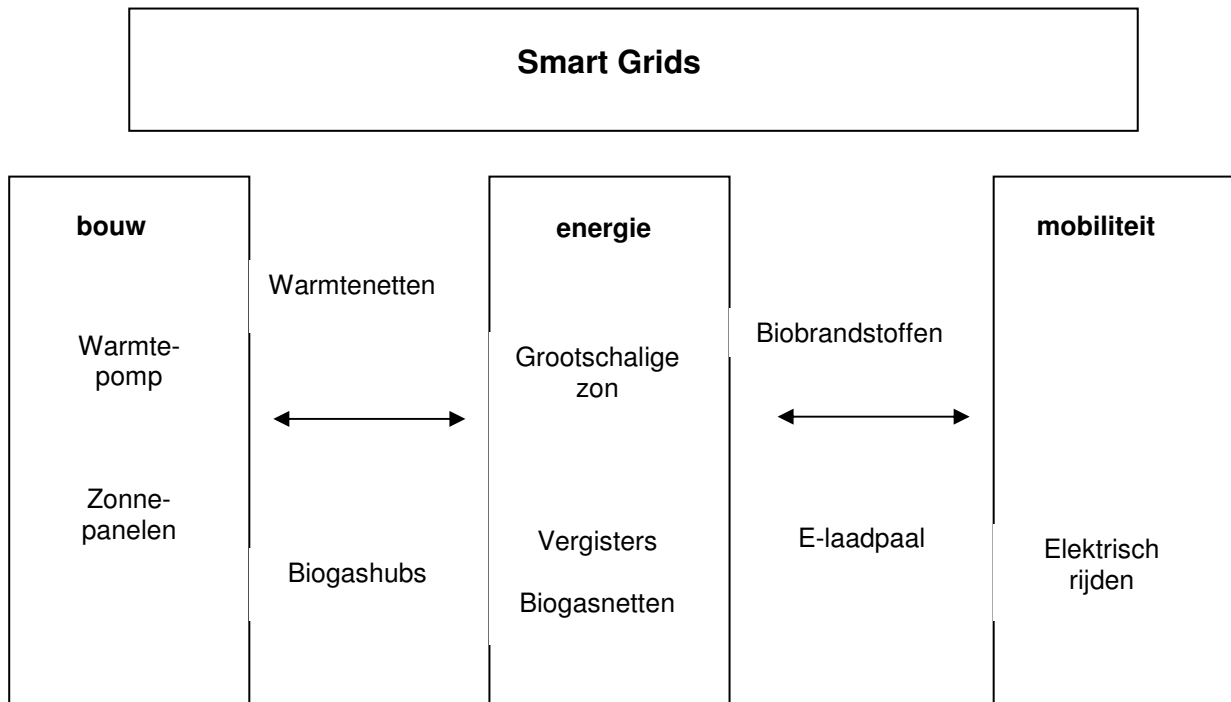
Ook binnen deze pijler is de bewustwording en inventarisatie de eerste stap. De eerste inzichten die onder andere verkregen worden uit de energievisies zoals Twence die uitvoert, laten zien dat het grootste energieverbruik in Twente plaatsvindt op de terreinen 'wonen' en 'mobiliteit'. Binnen deze pijlers is dan ook verreweg de grootste winst te boeken.

Energie als verbindende pijler

De pijler 'energie' is daarmee dan ook de verbindende factor tussen de pijlers 'bouw' en 'mobiliteit'. De activiteiten en projecten die geïnitieerd worden binnen de pijler 'energie' moeten daarom gericht zijn op verlaging van het energieverbruik binnen wonen en mobiliteit en vervolgens op verduurzaming van het energieverbruik voor wat betreft het resterende deel.

Smart Grids is een voorwaarde om het geheel uit te kunnen voeren.

In onderstaande figuur is dat voor enkele aspecten schematisch weergegeven.

Voorbeeldprojecten

- Projectoverstijgend: het aandeel energie uit hernieuwbare bronnen vergroten (door warmte uit afvalverbranding, productie stortgas, aanleg PV velden, mestvergisting)
- Samenwerking tussen Cogas en Twence, met als doel te komen tot een regionaal biogasnet (smart grid) met biogashubs, zodat biogasproductieinstallaties (bijvoorbeeld mestvergisters) hun biogas kunnen invoeden (leveren aan het net) en transporteren naar afnemers
- Uitbreiding van bestaande warmtenetten in Enschede, Hengelo en Almelo; eventueel op termijn verbinden van deze netten en omvormen tot een smart grid bestaande uit een mix van groot- en kleinschalige invoeders en afnemers
- verduurzaming van het brandstofverbruik, door:
 - o productie van biobrandstoffen (groen gas, biodiesel)
 - o distributie van deze brandstoffen als ook realiseren van voorzieningen voor E-rijden
- Duurzame energieprojecten bij corporaties (nu reeds bij Mijande/Dinkelborgh, onderzoek of dit uit te breiden is in de regio)

Ook hier is de relatie met Smart Grids duidelijk en kan zelfs een verbinding tussen verschillende netten gemaakt worden. Door koppeling van elektriciteits-, warmte- en (bio)gasnetten, kunnen in feite een soort van multimodale energieknoppunten gerealiseerd worden.

2.4 Bouw

In deze agenda is gekozen voor de pijler bouw doordat ten eerste Twente traditioneel een grote bouwsector kent. 14% van de inwoners in Twente is werkzaam in de bouwsector. Daarnaast is er ook een duidelijke verbinding naar het icoonproject.

Bij 'duurzaamheid' wordt in de bouw vaak een of een combinatie van de volgende items bedoeld:

1. Besparing van (fossiel opgewekte) energie, met name ten behoeve van het verwarmen, koelen, ventileren en verlichten van gebouwen en woningen tijdens het gebruik.
2. Besparing van het gebruik van niet-herwinbare grondstoffen tijdens de bouw.

Zoals in de inleiding al is aangegeven zijn de huishoudens de grootste energieverbruikers. Bij blijvend gebruik van (alleen) fossiele energie worden prijsstijgingen en leverbetrouwbaarheid van energie een zorg voor de inwoners van Twente. De component energie in de maandelijkse woonlasten wordt steeds groter. Wonen kan dan onbetaalbaar worden voor met name lage inkomens in energetisch slecht presterende woningen.

De economische situatie in de bouw is sinds het uitbreken van de financiële crisis moeilijk en de vooruitzichten zijn somber. Onder druk van veranderende marktomstandigheden in nieuwbouw zoeken ondernemers in de bouw naar andere product/markt-combinaties en alternatieve waardeproposities. Het energetisch verbeteren van bestaande woningen lijkt een belangrijke groeiemarkt. Maar ook biedt juist Smart Grids hier mogelijkheden. Bij een Smart Grid kan een bewoner duidelijk zien wanneer hij voor de laagste prijs zijn energie kan inkopen. Daarnaast kan hij zijn overschot aan energie direct verkopen aan een buurtbewoner. Dit levert dus aan twee kanten heel direct op voor de bewoner.

Om de verschillende partijen in Twente bewust te laten worden van dit voordeel zet Stichting Pioneering in op diverse projecten en campagnes. Pioneering is een onderdeel van het innovatieplatform Twente die het programma 'Vernieuwend ondernemen in de bouw' uitvoert.

In Twente is veel vernieuwingskracht gebundeld in Stichting Pioneering. Inmiddels zijn ca. 120 bedrijven en kennisinstellingen in de regio aangesloten bij Pioneering. Duurzaamheid is een belangrijk thema in het programma van Pioneering. Pioneering is dus nauw betrokken bij het ontwikkelen en stimuleren van Smart Grids, zij is participant van SETS. Samen met Pioneering worden hoofddoelstellingen en hierbij passende indicatoren voor de Twentse duurzaamheidsagenda worden benoemd.

3. Bewustwording

Bewustwording van duurzaamheid is een essentiële stap om tot een duurzame Twentse samenleving te komen. Dit werkt meerdere kanten op. Enerzijds is er de bewustwording bij de burger wanneer het bijvoorbeeld gaat om zaken als energiebesparende aanpassingen aan de eigen woning. Anderzijds bewustwording dat er binnen Twente al veel duurzame initiatieven zijn en dat een groot deel van de innovatieve kracht gaat zitten in duurzame ontwikkelingen. Dit wordt nog veel als vanzelfsprekend gezien. Door te benadrukken dat het hier reeds om duurzame innovaties gaat, kan het duurzame imago van Twente op relatief eenvoudige wijze worden verbeterd. Daarnaast is het zaak om niet alleen de duurzame waarde van een innovatie in te zien, maar ook de economische waarde die het in potentie heeft voor de regio. Succesvolle innovaties leiden tot werkgelegenheid, en economische vooruitgang. Sectoren als de bouw, landbouw en maakindustrie kunnen hiervan profiteren.

Om de bewustwording te vergroten, kunnen verschillende middelen worden ingezet. Hierbij wordt uitgegaan van bestaande middelen en communicatiekanalen. Naar de burger toe kan bijvoorbeeld goed gebruik gemaakt worden van de kennis en ervaring van Natuur- en Milieueducatie, zowel op gemeentelijke (NME's) als provinciale schaal (NMO). Ook websites zoals Twente.com, de gemeentelijke E-loketten en social media kunnen ingezet worden om te communiceren over de gezamenlijke projecten en zo burgers en bedrijven te bereiken. Ook praktische instrumenten kunnen worden ingezet. Hierbij valt te denken aan bijvoorbeeld energiescans voor gemeenten, particulieren en bedrijven om de bewustwording te vergroten. Verder zullen de activiteiten op het gebied van duurzaamheid gedeeld worden met de gebruikelijke regionale media als TC Tubantia en RTV Oost.

Daarnaast zal de TC Tubantia deze herfst het thema duurzaamheid centraal stellen. Als dit passend is zullen zij ook projecten uit deze agenda behandelen.

4. Innovatie

Twente als innovatieve toptechnologische regio, daar gaan we voor in de Agenda van Twente. Duurzaamheid en innovatie gaan hand in hand. Wanneer je toekomstgericht innoveert, schenk je ook aandacht aan nieuwe vormen van energie. In Twente ontstaan veel innovaties die niet alleen aandacht schenken aan duurzame aspecten en energie, maar die zelfs nieuwe energiesystemen mogelijk maken.

De duurzaamheidsagenda draagt bij aan het beleid van de Agenda van Twente met het icoonproject Smart Grids, door binnen de drie beschreven pijlers in te zetten op innovaties die bijdragen aan de ontwikkeling van Smart Grids. Door de proeftuinen van deze innovaties in Twente uit te voeren, werken we mee aan de verduurzaming van de regio. Bijvoorbeeld met slimme meters voor lagere energieprijzen en betere kansen om lokaal opgewekte duurzame energie terug te leveren aan het net. Deze energie wordt geproduceerd door andere innovaties, bijvoorbeeld op het gebied van zonne-energie of biomassa. Deze biomassa is in Twente te vinden bij boeren en komt vrij bij onderhoud van het landschap. Allemaal duurzame innovaties, verbonden door energienetten die vraag en aanbod op elkaar afstemmen: Smart Grids.

Deze duurzaamheidsagenda beoogt om zo veel mogelijk innovaties binnen de drie pijlers op elkaar af te stemmen. Enerzijds kan via het Innovatieplatform Twente actieve ondersteuning in de vorm van middelen en kennis worden geboden aan initiatieven.

Anderzijds gebeurt dit door het icoonproject Smart Grids. Hier proberen we de innovaties te sturen zodat Smart Grids in Twente aangelegd kunnen worden. Door partijen die hieraan werken in contact met elkaar te brengen, bijvoorbeeld via de Stichting Pioneering, kan gezamenlijk opgetrokken worden om dit tot stand te brengen. Daarnaast kan uitgezocht worden welke kennis nog ontbreekt om tot een Smart Grid te komen. Deze kennis is wellicht te ontwikkelen of reeds bij andere (Twentse) bedrijven of instellingen aanwezig.

5. Structuur

De looptijd van deze agenda is vanaf 12 oktober 2011 tot en met het einde van deze bestuursperiode, dit is tot het nieuwe gemeentelijke besturen zijn aangetreden in 2014.

Er wordt een stuurgroep gevormd die de lijnen uitzet voor de duurzaamheidsagenda.

Deze groep bestaat uit een vertegenwoordiger van:

Twence, SETS, IPT / Pioneering, de provincie Overijssel, portefeuillehouder mobiliteit Regio Twente en de portefeuillehouder Duurzaamheid die tevens voorzitter is. Deze stuurgroep zal eenmaal per half jaar bij elkaar zitten en per onderwerp met de betrokken vertegenwoordiger waar nodig vaker. Jaarlijks wordt er gerapporteerd over de stand van zaken en behaalde doelstellingen. Aan het eind van de bestuursperiode wordt de gehele duurzaamheidsagenda geëvalueerd.

Naast deze stuurgroep wordt aangesloten bij passende bijeenkomsten. Of waar nodig worden deze zelf georganiseerd. Er wordt gezien of de facultyclub bijeenkomsten, georganiseerd door o.a. de Universiteit Twente, IPT en Regio Twente met het thema duurzaamheid structureel of bij behoefte worden georganiseerd. Tevens wordt er nu een brainstormsessie over Smart Grids met bestuurders, wetenschappers en bedrijven georganiseerd. Tijdens deze sessie komt ook de vraag aan de orde of dit eenmalig is of dat dit een periodiek terugkerende sessie wordt.

De rol van Regio Twente is om te coördineren, te faciliteren en te ondersteunen. Hiervoor wordt door het domein Leefomgeving 1fte capaciteit ingezet. De verantwoordelijkheid vanuit de gemeenten ligt bij het portefeuillehouderoverleg Duurzaamheid, Milieu en Afval. Via deze lijn wordt periodiek teruggekoppeld naar de regioraad. Ook worden andere ambtelijke en portefeuillehoudersoverleggen waar passend is geïnformeerd en geraadpleegd.

6. Financiën

De economische insteek van deze agenda is terug te voeren op de trends bij gemeenten en andere overheden. De middelen die bij de gemeenten en dus ook bij Regio Twente beschikbaar zijn voor het ontplooiën van initiatieven op het gebied van duurzaamheid zijn beperkt. Vandaar dat gekozen is voor een agenda waarin samengewerkt wordt met andere partijen. Liever dan het zelf financieren van projecten, helpt Regio Twente de verschillende partners bij het vinden van fondsen.

De kracht van Regio Twente is er in gelegen om samenwerking tot stand te brengen en consortia die zich op het verduurzamen van Twente toeleggen te faciliteren. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan het bemiddelen en gezamenlijk aanvragen van subsidies. Door de aandacht die Smart Grids hebben bij zowel provincie, landelijke overheid als de Europese Unie, zijn er meerdere opties om bij deze overheden fondsen voor Twentse projecten te verwerven. De verwachting is dat deze aandacht nog geruime tijd zal blijven bestaan en dat ook in de toekomst nog lang middelen beschikbaar kunnen komen voor kansrijke smart grid projecten in de regio. Op korte termijn wordt uitgezocht of voor reeds lopende initiatieven in Europa een subsidie aangevraagd kan worden voor het opzetten van een regionaal cluster wat zich richt op de ontwikkeling van Smart Grids in Twente.

Door actief met andere partners zoals onderzoeksinstituten en bedrijfsleven op te trekken, wordt verwacht dat op een economisch rendabele wijze Smart Grids in Twente van de grond kunnen komen. Betrokkenheid van consortia van onderzoek, onderwijs en ondernemers die hierop inspelen wordt waar mogelijk ondersteund. Deze ondersteuning zou kunnen lopen via het Innovatieplatform Twente. Zoals eerder genoemd hebben veel innovaties duurzame aspecten. Zeker bij onderzoek naar Smart Grids valt te verwachten dat projecten ingediend gaan worden bij het IPT en op deze wijze financiële ondersteuning krijgen.